

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Özelinde Kaynaştırma Eğitimi

Sevim Handan YILMAZ¹, Mehmet ÇETİN², Berk Hakan YILMAZ³

¹Bartın Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Bartın/Türkiye

<https://orcid.org/0000-0002-1032-5082>

²Milli Eğitim Bakanlığı, Fatih Sultan Mehmet Fen Lisesi, Karabük/Türkiye

<https://orcid.org/0000-0001-9993-8055>

³Kastamonu Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Kastamonu/Türkiye

<https://orcid.org/0000-0001-6688-648X>

DOI: 10.70007/yalovaspor.1761716

ORJINAL MAKALE

Özet

Araştırmanın amacı beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik düşüncelerinin belirlenmesidir. Beden eğitimi ve spor öğretmenleri kapsayıcı eğitimin uygulanmasında kilit rol oynarlar, ancak bakış açıları yeterince araştırılmamıştır. Fenomenolojik bir yaklaşım kullanan bu nitel çalışma, ölçüt örnekleme yoluyla seçilen 10 beden eğitimi ve spor öğretmenin (5 kadın, 5 erkek; yaşları 29-55) deneyimlerini, zorluklarını ve stratejilerini incelemektedir. Veriler yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmış ve içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Bulgular, öğretmenlerin kapsayıcı eğitime hazırlık için bireyselleştirilmiş eğitim planları (BEP) geliştirme, öğrencilerin ihtiyaçlarını belirleme, danışmanlara danışma ve çevrimiçi kaynakları kullanma gibi çeşitli hazırlık adımları uyguladığını ortaya koymaktadır. İki ana öğretim yaklaşımı gözlemlenmiştir: özel öğretim teknikleri ve kişiselleştirilmiş yöntemler. Öğretmenler dört büyük zorluk bildirmiştir: (1) çevresel faktörler (yetersiz tesisler/kaynaklar), (2) öğrenciye özgü zorluklar (davranışsal/öğrenme sorunları), (3) öğretmenle ilgili engeller (eğitim/destek eksikliği) ve (4) sistemik sorunlar (yetersiz politika ve müfredat desteği). Çabalarına rağmen, sınırlı eğitim ve yapısal kısıtlamalar etkili uygulamayı engellemektedir. Kapsayıcılığı artırmak için çalışma, kapsayıcı pedagoji konusunda öğretmen eğitiminin iyileştirilmesini, kaynakların ve altyapının artırılmasını ve eğitimciler, danışmanlar ve politika yapıcılar arasında iş birliğinin teşvik edilmesini önermektedir. Gelecekteki araştırmalar, mesleki gelişim ve sistemik desteğin kapsayıcı beden eğitimi üzerindeki uzun vadeli etkisini değerlendirmek için uzunlamasına çalışmalar içermelidir.

Anahtar kelimeler: Kapsayıcılık, Eğitim, Kapsayıcı eğitim, Beden eğitimi, Beden eğitimi ve spor dersi

Inclusion Education in Physical Education and Sports Course

Abstract

The aim of the research is to determine the opinions of physical education and sports teachers about inclusive education. Physical education and sports teachers are key to implementing inclusive education, yet their perspectives are underexplored. This qualitative study, using a phenomenological approach, examines the experiences, challenges, and strategies of 10 physical education and sports teachers (5 female, 5 male; aged 29–55) selected through criterion sampling. Data were collected via semi-structured interviews and analyzed using content analysis. Findings reveal that teachers engage in several preparatory steps for inclusion, such as developing individualized education plans (IEPs), identifying students' needs, consulting with counselors, and using online resources. Two main instructional approaches were observed: specialized teaching techniques and personalized methods. Teachers reported four major challenges: (1) environmental factors (inadequate facilities/resources), (2) student-specific difficulties (behavioral/learning issues), (3) teacher-related barriers (lack of training/support), and (4) systemic issues (insufficient policy and curriculum support). Despite their efforts, limited training and structural constraints hinder effective practice. To enhance inclusion, the study recommends improving teacher training on inclusive pedagogy, increasing resources and infrastructure, and fostering collaboration among educators, counselors, and policymakers. Future research should include longitudinal studies to assess the long-term impact of professional development and systemic support on inclusive physical education.

Keywords: *Inclusion, Education, Inclusive education, Physical education, Physical education and sports lessons*

Giriş

Eğitim sürekli gelişimin anahtarıdır (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization [UNESCO], 2012). Sosyal bir varlık olan insanın toplumsal yaşamda sağlıklı ve verimli bir biçimde var olabilmesine yardım eder (Güneş, 2002). Özel gereksinimli bireyler de dahil olmak üzere tüm bireyler eğitim alma hakkına sahiptir (Ramos vd., 2023). Özel gereksinimli bireylerin toplumla bütünleşmeleri ve bağımsız yaşam becerisi edinebilmeleri ise büyük ölçüde ihtiyaçlarının karşılanması ek olarak bireysel farklılıkları doğrultusunda eğitim alabilmesiyle doğru orantılıdır (Cavkaytar, 2017). Bireylerin gereksinimleri ve farklılıkları dikkate alınarak eğitim hizmetlerinden yararlanabilmeleri birtakım uyarılma ve düzenlemelerin yapılmasını gerektirmektedir. Bu durum kaynaştırma eğitimi ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır (Orel, Zerey ve Töret, 2004). Kaynaştırma eğitimi ise ayrımcılığı en aza indirgeyerek ihtiyaçları fark etmeksizin tüm bireyleri kucaklar ve bu yönde radikal bir yaklaşım sergiler (Vickerman, 2007).

Kaynaştırma eğitimi bir modeldir. Tüm öğrencilerin aynı sistem içerisinde akranları ile aynı deneyimi paylaşma sürecini kapsamaktadır (Sucuoğlu, 2006). Kavram olarak kaynaştırma eğitimi özel gereksinimi olan bireyler ile normal gelişim gösteren bireylerin gerekli düzenlemeler ve uyarlamaların ardından bir arada eğitim almalarını ifade etmektedir (Acarlar, 2013). Temel amacı özel gereksinimli bireylerin hem sosyal hem de akademik ve fiziksel becerilerini geliştirmektir (Orakçı vd., 2016). Beden eğitimi ve spor dersi bu anlamda eğitim programının bütünleyicisi niteliğindedir. Yetişmekte olan nesillerin zihinsel, bedensel, sosyal, duygusal ve psikomotor açıdan gelişimine doğrudan katkı sağlar. Bu yönü ile beden eğitimi ve spor dersi özel gereksinimli bireylerin kendi kendine yetebilen bireyler olarak var olabilmesi ve topluma entegre olabilmesi açısından programın olmazsa olmazıdır (Çalışkan, 2011). Beden eğitimi ve spor özel gereksinimli bireylerin psikolojik, sosyal ve eğitimsel açıdan fayda elde edebilmelerini sağlar (Ramos vd., 2023). Beden eğitimi ve spor öğretmeni hedefle öğrencileri tüm yönleri ile bir bütün olarak yetiştirecek eğitim faaliyetlerini programlamakla yükümlüdür (Demirhan, 2003). Beden eğitimi ve spor dersi özel gereksinimli bireyin gelişim sürecini destekleyip (Güngör vd., 2019), topluma aidiyet duygusunu artırırken (İlhan, 2008), normal gelişim gösteren bireylerin de özel gereksinim kavramına yönelik farkındalık kazanmalarına ve olumlu tutum geliştirmelerine katkıda bulunabilmektedir (Lieberman & Houston-Wilson, 2009).

Eğitimin birey açısından verimli olabilmesi için yalnızca programın iyi hazırlanmış olması değil aynı zamanda da uygulanabilir olmasının da oldukça önemli bir etmen olduğu göz önünde bulundurulmalıdır (Sanioğlu ve vd .2008). Bu anlamda tüm eğitim hizmetlerinin ve kaynaştırma eğitiminin niteliği öğretmene sunulan destek hizmeti, iş birliği, araç gereç ve donanım ile fiziksel altyapı ile paralel olduğu söylenebilmektedir (Kargın, Güldenoğlu ve Şahin, 2010). Bu yapı içerisinde yaşanan herhangi bir aksaklığın kaynaştırma eğitimi sürecini olumsuz etkileyebileceği özellikle öğretmenler için farklı sorunlar oluşturabileceği dikkate alınmalıdır (Deniz ve Çoban, 2019). Bu aşamaya gelinceye kadar özel eğitim hizmetini etkileyen pek çok faktör olduğu, öğretmen yetiştirme programlarının da sürecin işleyiş mekanizması etkileyen etkili bir faktör olduğunu söylenebilmektedir. Nitekim kaynaştırma eğitiminin verimli olması zincirin tüm halkalarının sağlam olması ile doğru orantılıdır. Bu kaynaştırma eğitiminin verimliliği için tüm öğrencilerin erişebildiği bir ortam öncelikli şart olup, ortamın hazırlanması, uyarlanması, düzenlenmesi, gerektiğinde teknolojiyen faydalanılması ve kolektif çalışılması bunu takip etmektedir (Diken ve Batu, 2015). İşte bu noktada en önemli misyon öğretmenin omuzlarına yüklenmiştir nitekim öğretmen bu süreci koordine eden en önemli öğedir. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin de bu ders özelinde kaynaştırma eğitime yönelik yaklaşımları ve bilgi birikimleri özel gereksinimli bireyler için kaynaştırma eğitiminin verimli olabilmesi noktasında kritik öneme sahiptir (Alhumaid vd., 2022).

İyi koordine edilen öğrenme süreci hem özel gereksinimi olan öğrencilerin hem de normal gelişim gösteren öğrencileri ve iletişim süreçlerini olumlu etkiler uygun bir öğretim ortamı hem özel gereksinimli öğrencileri hem de akranlarını olumlu yönde etkiler (Ergin, 2022). Ancak aksi durum gerçekleştiğinde ve kaynaştırma eğitimi sürecinde, beden eğitimi ve spor dersinde olumsuz bir ortam oluştuğunda dersin verimi düşebilir ve bu durum da hem öğretmenin hem de öğrencinin öğrenme sürecini sekteye uğratabilir ve ortamdan uzaklaşmasına neden olabilir (Ünlü & Aydos, 2008). Bu bilgiler ışığında kaynaştırma eğitiminde önemli misyonu bulunan öğretmenlerin ve beden eğitimi spor dersi özelinde beden eğitimin ve spor öğretmenlerinin sürece ilişkin düşüncelerinin oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Buradan yola çıkarak tasarlanan araştırmanın amacı beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime yönelik düşüncelerinin belirlenmesidir.

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel bir araştırma olup fenomenoloji deseninde kurgulanmıştır. Bu desen, rutin yaşamda karşılaşılan ancak tam anlamı ile kavranamayan olguların daha derinlemesine araştırılabildiği çalışmalara uygun ortam oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik görüşlerine dair derinlemesine fikir sahibi olabilmek için bu desenden faydalanılmıştır.

Çalışma Grubu

Bu çalışmada çalışma grubu ölçüt örnekleme alma yolu ile belirlenmiş, 29-55 yaş arası, 5'i kadın 5'i erkek olmak üzere toplamda 10 beden eğitimi ve spor öğretmeninden oluşmaktadır. Ölçüt örnekleme amaçlı örnekleme alma yöntemlerinden biri olup, atılımcıların amaç doğrultusunda belirlenmiş kriterlere göre seçilmesine dayanır (Merriam ve Tisdell, 2015). Bu kapsamda çalışmada yer alan katılımcıların beden eğitimi ve spor öğretmeni olması, farklı kurumlarda çalışıyor olması, daha önce kaynaştırma eğitimi vermiş olması, araştırmaya katılmaya gönüllü olması kriterlerine sahip olması beklenmiştir.

Tablo 1 Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Sıra	Katılımcı	Cinsiyet	Öğrenim Durumu	Yaş	Meslekte Geçen Süre	Kaynaştırma Eğitiminde Süre	Çalıştığı Eğitim Kademesi	Okul Türü
1.	Ö1	Erkek	Lisans	43	18	6	Ortaokul	Devlet
2.	Ö2	Kadın	Doktora	41	19	12	Lise	Devlet
3.	Ö3	Kadın	Lisans	47	25	8	Lise	Devlet
4.	Ö4	Kadın	Yüksek Lisans	30	7	4	Ortaokul	Özel
5.	Ö5	Erkek	Lisans	55	33	10	Lise	Devlet
6.	Ö6	Erkek	Doktora	34	6	4	Lise	Devlet
7.	A7	Erkek	Yüksek Lisans	41	13	13	Ortaokul	Devlet
8.	Ö8	Erkek	Lisans	38	15	13	Ortaokul	Devlet
9.	Ö9	Kadın	Lisans	46	17	8	Ortaokul	Devlet
10.	Ö10	Kadın	Yüksek Lisans	29	6	3	Lise	Devlet

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların 5'inin erkek 5'inin kadın olduğu, eğitim durumları incelendiğinde 5 katılımcının lisans, 3 katılımcının yüksek lisans 2 katılımcısının ise doktora düzeyinde olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaş aralıklarının 29 ile 55 arasında farklılık gösterdiği görülmektedir. Meslek yılları incelendiğinde ise en düşük 6 yıl en yüksek 33 yıllık deneyime sahip oldukları görülmektedir. Kaynaştırma eğitimine yönelik ayırmış oldukları sürenin de 3 yıl ile 13 yıl arasında farklılık gösterdiği görülmektedir. Araştırmada yer alan

katılımcıların 9'u devlet okulunda görev yaparken 1'i ise özel okulda görev yapmaktadır. Katılımcı grubun 5'i lisede 5'i ise ortaokulda görev yapmaktadır.

Veri Toplama Araçları (İkinci Seviye Başlık, Bold, İtali)

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu ve demografik bilgi formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler katılımcıların büyük oranda kendini ifade etmesine olanak tanır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2018). Görüşme formunun hazırlanmasında öncelikle literatür taraması yapılarak konu kapsamında soru havuzu oluşturulmuştur. Ardından sorulara yönelik 2 beden eğitimi ve spor öğretmeni, 1 ölçme ve değerlendirme uzmanı ve 1 özel eğitim uzmanından görüş alınmış ve formda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Akabinde beğitimi ve spor öğretmenleri ile pilot görüşmeler yapılarak form sınanmış, pilot görüşmeler ve uzman görüşleri doğrultusunda görüşme formuna son hali verilmiştir. Görüşme formu; BES öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Öncesi Hazırlıkları Nasıldır? BES Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Kapsamındaki Uygulamaları Nasıldır? BES Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitiminde Yaşadığı Sorun ve Zorlanmalar Nelerdir? BES Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Görüş, Öneri ve Talepleri Nelerdir? Sorularından oluşmaktadır. Görüşme aşamasında katılımcılara araştırmaya dair bilgi verilmiş, uygun zamanlarına planlamalar yapılarak veriler yüz yüze toplanmıştır. Görüşmeler sırasında katılımcıların bilgisi dahilinde ses kaydı alınmış, araştırma verileri içerik analizi ile çözümlenmiştir. Fenomenoloji araştırmalarında içerik analizi ile temalara ulaşılması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda öncelikle katılımcıların görüşme soruların verdikleri cevaplar yazıya aktarılmıştır. Katılımcıların cevapları her bir araştırmacı tarafından ayrı ayrı okunmuş ve katılımcılar Ö1, Ö2, Ö3 ... Ö10 şeklinde kodlanmıştır.

Verilerin Analizi

Katılımcıların görüşlerine yönelik benzer kavramlar ve gruplandırılmış temalar, alt temalar ve kodlar oluşturulmuştur. Beraberinde ise katılımcıların görüşleri doğrudan alıntılanarak araştırma metnine eklenmiştir. Araştırmanın geçerliği doğrultusunda inandırıcılık ve aktarılabilirlik, güvenilirliği doğrultusunda ise tutarlılık yolu izlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). İnandırıcılık bağlamında katılımcı onayına başvurulmuş bunun için rastgele seçilmiş 3 katılımcı ile teyit görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Aktarılabilirlik için ise katılımcıların görüşlerinden alıntılara yer verilmiştir. Tutarlılık ilkesi kapsamında ise katılımcıların görüşme metinleri ile kodlar araştırmacılar ve 3 alan uzmanı tarafından tekrardan okunmuştur.

Araştırmanın güvenilirlik hesabı için Miles ve Huberman'ın (1994) güvenilirlik formülünden yararlanılmıştır. Bu formülden yola çıkılarak araştırmanın güvenilirlik ortalaması 88'dir. Bu yüzde oranı araştırmanın istenilen güvenilirlikte olduğunu göstermektedir.

Araştırmanın Etiği

Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi çerçevesinde hareket edilmiştir.

Bulgular

Tablo 2 BES öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Öncesi Hazırlıkları

Tema	Kod	Katılımcı	f
Eğitim öncesi hazırlık	BE Planı hazırlama	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10	10
	Bireyi tanılama	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö10	8
	Rehberlik servisinden bilgi edinme-görüş alma	Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10	7
	İnternet kaynaklarından yararlanma	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7	6
	Veli görüşmesi, veliden bilgi alma	Ö3, Ö6, Ö7, Ö8	4
	Zümre ve zümre öğretmenleri arası toplantı yapma	Ö1, Ö6, Ö8	3
	Literatür tarama (makale vb.)	Ö4	1
	Akademisyenler ile görüşme	Ö7	1
	Toplam		40

Tablo 2 incelendiğinde öğretmen görüşleri neticesinde BES öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi öncesi hazırlıkları kapsamında çoğunlukla BE planı hazırlama, birey ile ilgili olarak engel durumu veya özel gereksinimi kapsamında tanılama yapma, rehberlik servisinden bilgi edinme-görüş alma, internet kaynaklarından yararlanma ile ilgili eğitim öğretim öncesi hazırlıklar yaptıkları bulgulanmıştır. Ayrıca bazı öğretmenlerin görüşleri neticesinde ise veli görüşmesi, veliden bilgi alma, zümre ve zümre öğretmenleri arası toplantı yapma, literatür tarama (makale vb.) ve uzman akademisyenler ile görüşme sağladıklarına ilişkin görüşler tespit edilmiştir. Bu temaya ilişkin dikkat çeken bazı öğretmen görüşleri şunlardır:

...Kaynaştırma eğitiminde bu çocuklarımıza yönelik öncelikle BE planlarımızı hazırlarız yani daha doğrusu planlarımızın içerisinde normal yıllık planlarımızı hazırlarken bir de kaynaştırma öğrencilerine yönelik de planlarımızı da yaparız... (Ö1- BE Planı hazırlama)

...Dersim kapsamında resmi olarak BE planı hazırlıyoruz. BE planı hazırlanırken de öğrencinin kaynaştırmaya tabi olduğu durumların ne olduğu göz önünde bulundurarak hazırlıyorum. Örneğin öğrenme güçlüğü çeken bir öğrenciyse ya da fiziksel engeli olan bir öğrenci ise onun durumuna göre plan kazanımlarını belirliyorum. (Ö2- BE Planı hazırlama- Bireyi tanılama)

...Bu öğrencilerle ilgili bir araştırma yapıp onların engel durumlarını öğreniyorum. Ne aşamada oldukların, özelliklerine göre planlarını yürürlüğe sokuyorum... Rehberlik servisinden de bununla ilgili

destek alıyorum. Öğrencinin eğitim öncesinde ne durumda olduğunu, engel durumunu vesaire bunları araştırıp bütün bunları bir araya getirip derse hazır oluyorum... (Ö5- Bireyi tanılama- Rehberlik servisinden bilgi edinme-görüş alma)

... Öğrencimin durum seviyesine göre internette bireysel çabamla yapmış olduğum kaynak taramalarından faydalaniyorum... (Ö2- İnternet kaynaklarından yararlanma)

...Kaynaştırma kapsamında olan öğrencilerimizin velileriyle de görüşme gerçekleştirdim. Yani benim bizzat görüştüğüm veliler vardı. Hem kaynaştırma öğrencisi olup aynı zamanda fiziksel engeli bulunan öğrencilerimiz de oldu mesela bu kapsamda da o öğrencinin o eksikliğini nasıl giderebiliriz. Bu amaçla görüşmelerim oluyor... (Ö6- Veli görüşmesi, veliden bilgi alma)

...Zümre toplantılarımızda öğretmen arkadaşım ile konuşuyoruz kendi sınıfımızda onun girdiği dersindeki sınıflarda fikir alışverişinde bilgi alışverişinde bulunup birbirimize destek oluyoruz... (Ö8- Zümre ve zümre öğretmenleri arası toplantı yapma)

...Mesleğine tecrübesine güvendiğim bazı beden eğitimi öğretmenleri var bazı akademisyenler var onların videolarını ya da onlarla birebir yaptığım görüşmeler oluyor... (Ö7- Akademisyenler ile görüşme)

Tablo 3 BES Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Kapsamındaki Uygulamaları

Tema	Alt tema	Kod	Katılımcı	f
Kaynaştırma eğitimi kapsamındaki öğretmen uygulamaları	Kullanılan özel öğretim yöntem teknikleri	Bireyselleştirilmiş öğretim	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö10	8
		Akran desteği	Ö1, Ö2, Ö3, Ö6, Ö9, Ö10	6
		Oyun temelli öğretim	Ö1, Ö3, Ö4, Ö6, Ö8, Ö9	6
		Grupla öğretim	Ö1, Ö2, Ö4, Ö7, Ö8	5
		Uyarlama ve çeşitlendirme	Ö1, Ö2, Ö4, Ö10	4
		Spor branşlarını öğretim	Ö3, Ö4, Ö5, Ö7	4
		Motor beceri geliştirme	Ö2, Ö4	2
		Toplam		35
	Öğrenciye Yaklaşım	Empati ve duygusal destek	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö8, Ö9, Ö10	8
		Sosyal iletişim ve etkileşim	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7,	6
		Normal bireylerde farkındalık oluşturma	Ö1, Ö2, Ö3.	3
		Yöneltme, yönlendirme	Ö3, Ö8	2
		Öğretmen olarak rol model olma	Ö7	1
		Toplam		20
	Genel toplam			55

BES öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi kapsamındaki uygulamaları başlıklı tablo incelendiğinde “kaynaştırma eğitimi kapsamındaki öğretmen uygulamaları” temasına ve “kullanılan özel öğretim yöntem teknikleri” ve “öğrenciye yaklaşım” alt temalarına ulaşılmıştır. Kullanılan özel öğretim yöntem teknikleri alt teması kapsamında öğretmenlerin çoğunlukla bireyselleştirilmiş öğretim, akran destekli eğitim, oyun temelli öğretimi işe koştukları görülmektedir. Bununla birlikte bazı öğretmenlerin de grupla öğretim, uyarlama ve

çeşitlendirme, spor branşlarını öğretim, tekrarlı uygulamalar ve motor beceri geliştirme ile ilgili uygulamaları işe koştukları bulgulanmıştır. Öğrenciye yaklaşım alt temasında ise öğretmenlerin neredeyse tamamı özel gereksinimli öğrencilere yönelik empati ile yaklaştıkları ve duygusal destek sağladıkları bulgulanmıştır. Bununla birlikte bazı öğretmenlerin de kaynaştırma eğitimi kapsamında sosyal iletişim ve etkileşimde bulundukları, normal bireylerde özel gereksinimli bireyler ile ilgili farkındalığı sağlama, bu bireyleri ilgi yetenek ve beklentileri doğrultusunda yönlendirme yapma ve öğretmen olarak öğrencilere özel gereksinimli bireylere yönelik davranışlarda rol model olma yönünde yaklaşımlarda bulundukları yönünde bulgulara ulaşılmıştır. Bu temaya ilişkin dikkat çeken bazı öğretmen görüşleri şunlardır:

...Arkadaşlarıyla birlikte derse katılımını istiyorum, onlarla yapmasını istiyorum. Bunun gerçekleşmediği durumlarda eee bakıyorum kendini soyutlamaya başlıyorlar. Bazıları sevmediği spor denk geliyor ya da zor bir beceremediği bir oyun denk geldiğinde kendini zaten geri plana attığını gördüğüm zaman ona uygun basit bir parkur kurup bire bir parkurda eğitim almasını sağlıyoruz... (Ö8- Bireyselleştirilmiş öğretim)

...Bireye özgü çalışmalar yapıyorduk... (Ö4- Bireyselleştirilmiş öğretim)

...Çocukları tanıyıp ilgi alanlarına göre yönlendirdim ve bire bir de çalıştım... (Ö3- Bireyselleştirilmiş öğretim)

...Öğrencinin çok fazla uyum sağladığı, arkadaşlık gösterdiği, beraber vakit geçirdiği arkadaşı kimse onunla bir oyun aktivitesi kurmaya özen gösteriyoruz... Sınıf ortamında dışlanmasın diye ona yardımcı olabilecek bir öğrenciyi seçmeye özen gösteriyorum. Onları desteklemeye çalışıyoruz ve bunun bir farklılık olmadığını bir şekilde dile getiriyoruz... ((Ö6- Akran desteği)

...Dersin işleyişine göre mesela öğrencinin öğretebileceğini düşündüğüm bir çalışma varsa eğer akran eğitimi kısmını ya da eşli çalışma kısmını kullanıyorum... (Ö10- Akran desteği)

...Oyunla ilgili çalışmalar yaptırmaya çalışıyoruz. Bunun örneklerine şöyle baktığımızda daha çok geleneksel oyunları kullanmaya çalışıyoruz. Çocukken de oynadığı oyunları ve zevk aldığı oyunları yaptırıyoruz. (Ö6- Oyun temelli öğretim)

...Akademik derslerden ziyade biraz daha sosyalleşmesini sağlayacak etkinlikleri istiyorlar. Kaynaşmak, sosyalleşmek istiyorlar. Oyun yarışma uygulamalarını çok istiyorlar. (Ö9- Oyun temelli öğretim)

... Öğretimsel açıdan özellikle kaynaştırma öğrencilerinin grupla birlikte hareket ettiklerinde, sınıfla birlikte sınıf içi etkinliklere katıldıklarında çok daha mutlu olduklarını ve verimli olduğunu görmekteyim. Onları gruptan ayırıp farklı bir uygulama yaptığımızda tabii ki yani orda da güzel sonuçlar oluyor ama biraz gözleri diğer grubun üzerinde oluyor. Onların buruk bir sevinç yaşamalarına neden oluyor. Grupla birlikte yapabildikleri ölçüde yani onların yapamadıklarını görmezden gelerek

yani o gruba ait olduğunu o oyunun içerisinde onların olması gerektiğini gözlemledim. Yani benim önerim gerek öğretmen arkadaşlara gerek bu kaynaştırma öğrencileri ile yeni çalışacak arkadaşlara önerim gruptan mümkün olduğu kadar soyutlamadan bu çocukları bu kaynaştırma öğrencilerini yani alanın içerisinde dersin içerisinde tutmaya çalışmak olmalıdır... Ö1- Grupla öğretim)

...Kaynaştırma öğrencilerine yönelik voleybol filesinin boyu çok yüksekse daha alçak bir şekle getiriyoruz ayarlıyoruz onun seviyesine göre ayarlıyoruz, uyarlama yapıyoruz... (Ö1- Uyarlama ve çeşitlendirme)

Tüm sınıf düzeyinde yaptırmış olduğum teknik çalışmaları kaynaştırmaya tabii öğrencilerimin seviyesine uyarlayarak yaptırıyorum... İmkanlar dahilinde kesinlikle etkinlikleri çeşitlendirmeye özen gösteriyorum (Ö2- Uyarlama ve çeşitlendirme)

...(?) isminde bir öğrencim var voleybolla ilgili bilgilerin nelerdir veya işte voleybolu hiç seyrettin mi? Voleybolla ilgili ne aşamada asın? Sorularını yöneltiyorum. Filenin sultanları şu an revaçta olduğu için filenin sultanları ile ilgili herhangi bir bilgin var mı? Voleybol nasıl oynanır, nedir gibi bir soru sorarak dikkatini çekmeyi ve derse katılımını sağlıyorum çalışıyorum. (Ö5- Spor branşlarını öğretim)

...Otizmli öğrencim vardı mesela ama ağır düzeyde değildi. Fakat el kol koordinasyonu yoktu. Bu öğrenciyle biz tek el top sektirme ya da çift el sektirme uygulamaları yapıyorduk. Yani motor becerilerini geliştirmeye yönelik uygulamalara yer veriyorduk... (Ö4- Motor beceri geliştirme)

...Bir öğrenci kendinin değerli olduğunu hissettiğin zaman çok mutlu oluyor. Size saygısı çok artıyor. Tabi ilgisi de artıyor. Onlara baban nasıl iyi mi? Kaç kardeşsiniz? Ne iş yapıyor? Bir sıkıntı mı? Bir ihtiyacın olursa her zaman yanındayım. Bu tarz söylemler çocuğa değerli hissettiriyor. Değerli olduğunu hissettirdiğiniz o çocuğu her türlü yakalayabiliyoruz... Her zaman olmasa da diğerleri tarafından dışlandığında, uzak kaldığı zamanlarda yanımıza alıp birebir eğitimsel anlamda sohbet ederek gönlünü almaya çalışıyoruz... (Ö8- Empati ve duygusal destek)

...Empati kurmaya çalıştığın zaman biraz öğrenciye yaklaşabiliyorsun... (Ö9- Empati ve duygusal destek)

...Kaynaştırma uygulamalarında olumlu benlik algısını geliştirmeye yönelik çalışmalar yapıyorum... Kendisine yönelik olumlu benlik algısı oluşturmaya, arkadaşları ile uyumlu çalışabilme becerisi önceliğim oluyor... Kaynaştırmaya tabi olmayan öğrencilerin de bu konudaki duyarlılığını arttırmaya çalışırken kaynaştırma öğrencilerimin de sosyal uyum becerilerini geliştirmeye çalışıyorum... (Ö2- Sosyal iletişim ve etkileşim- Normal bireylerde farkındalık oluşturma)

...Derslerde spor müsabakası vb etkinliklerde bazen rekabet oluyor. Tabi diğer öğrenciler inanılmaz şekilde kazanma duygusu olduğu için kaynaştırma öğrencisini bazen aralarına veya takımlarına almak istemiyorlar. Onlarla kaynaştırma öğrencilerimizin haberi olmadan beş dakika bir toplantı yapıp, durumu anlatıyor, bilgilendiriyorum ve kaynaştırma öğrencisi arkadaşlarının da başarma veya

sosyalleşme duygularını yaşamaları için diğer öğrencilerimden esnek olmaları konusunda talepte bulunuyorum Onların da oynama duygusunu hissedebilmesi için birlikte hareket etmelerini sağlıyoruz... (Ö2 -Normal bireylerde farkındalık oluşturma)

...Mesela bir öğrencim atletizme çok gitmek istiyor. İlerleyebilmesi için gençlik ve spor ilçe müdürlüğüne yönlendirdik. Annesi de engelli, babası da şehir dışında çalışıyor çocuğu getirip götürecek birisi yok. Tek başına göndermekten de korkuyorlar. O zaman sadece okulda destekliyoruz. Meraklı olduğu, ilgilendiği alanlara yönelik oyunlarda daha çok destekliyorum ki bırakmasın diye... Onların yetenekli olduğu alanlarda destekleme yapıyoruz... (Ö8- Yönelme, yönlendirme)

...Kaynaştırma kapsamında bir öğrencim futbolda çok iyi, bir tanesi çok iyi kaleci... Onları becerilerine göre çocukları tanıyıp yönlendirdim... (Ö3- Yönelme, yönlendirme)

...Bir futbol maçı düşünürsek kaynaştırma öğrencisi diğer arkadaşlarına göre kapasite olarak biraz daha geride kalıyor. Bu durumda oyuna ben de dahil oluyorum. Kaynaştırma öğrencilerimin olduğu takıma giriyorum. Diğer takım biraz daha engellensin diye... Ben golü atmayıp kaynaştırma öğrencisine arttırıyorum, pas veriyorum. Hani adeta işini kolaylaştırıyorum. Yapabilirim yapabiliyorum düşüncesi çocukta oluşuyor. Kendisine öz güven geliyor. Bir sonraki derste ben söylemeden zaten arkadaşları takımı kurmuş oluyorlar o çocuğu da oyuna dahil etmiş oluyorlar. Benim sergilediğim davranışı artık onlar da sergiliyor... (Ö7- Öğretmen olarak rol model olma)

Tablo 4 BES Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitiminde Yaşadığı Sorun ve Zorlanmalar

Tema	Alt tema	Kod	Katılımcı	f
Kaynaştırma eğitiminde BES öğretmenlerin yaşadıkları sorun ve zorlanmalar	Çevreye ilişkin	Bütçe, tesis ve donanım yetersizliği	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö8, Ö10	7
		Velinin yaklaşımı	Ö1, Ö2, Ö4, Ö6, Ö9, Ö10	6
		Akran zorbalığı	Ö3, Ö4, Ö6, Ö9	4
		Okul yönetiminin yaklaşımı	Ö1, Ö2, Ö9	3
		Toplam		20
	Özel gereksinimli bireye ilişkin	İsteksizlik	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10	8
		Güvenlik sorunu	Ö2, Ö5, Ö6, Ö9	4
		Bireyin durumunu kullanması	Ö3, Ö7	2
		Öğrenci devamsızlığı	Ö1, Ö3	2
		Toplam		16
	Öğretmene ilişkin	Alan bilgisi yetersizliği	Ö1, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9	6
		Alt kademedeki verimsizlik	Ö2, Ö3	2
		Olumsuz yaklaşım	Ö2, Ö8	2
		Toplam		10
	Eğitim sistemi ve süreçlerine ilişkin	Sınav odaklı eğitim sistemi	Ö2, Ö5, Ö9, Ö8	4
		Sınıfların kalabalık olması	Ö1	1
		Denetimsizlik	Ö2	1
		Sürenin yetersiz olması	Ö2	1
		Toplam		7
	Genel Toplam			53

BES öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde yaşadığı sorun ve zorlanmalar başlıklı tablo incelendiğinde “Kaynaştırma eğitiminde BES öğretmenlerin yaşadıkları sorun ve zorlanmalar” temasına ve “çevreye ilişkin”, “özel gereksinimli bireye ilişkin”, “öğretmene ilişkin” ve son

olarak “eğitim sistemi ve süreçlerine ilişkin” alt temalarına ulaşılmıştır. Çevreye ilişkin alt temada yer alan kodlamalar incelendiğinde öğretmenlerin çoğunlukla bütçe, malzeme donanım yetersizliğinden, velilerin olumsuz yaklaşımları ve ilgisizliklerinden, bazı öğretmenlerin ise özel gereksinimli öğrencilerin uğramış oldukları akran zorbalığından ve okul yöneticilerinin yaklaşım ve ilgisizliklerinden yana sorun ve zorlanma yaşadıkları tespit edilmiştir. Özel gereksinimli bireye ilişkin alt temada yer alan kodlamalar neticesinde özel gereksinimli bireylerin derslerinde isteksiz olmaları, kaynaştırma eğitimi sürecinde yaşanan güvenlik sorunu, özel gereksinimli bireyin durumunu kullanması ve yine bireylerin yapmış oldukları devamsızlıklar nedeniyle kaynaştırma eğitiminde hedeflere ulaşılamaması gibi öğretmenlerin sorun ve zorlanmalar yaşadıkları bulgularına ulaşılmıştır.

Öğretmene ilişkin alt temada yer alan kodlamalara göre BES öğretmenlerinin özel eğitim alanında bilgi ve deneyim yetersizliği olduğu, bir önceki alt kademedeki alınan eğitimin yetersiz olduğu ve son olarak bazı öğretmenlerin de özel gereksinimli öğrencilere yaklaşımlarının olumsuz olduğu yönünde bulgulara ulaşılmıştır. Eğitim sistemi ve süreçlerine ilişkin alt temasında yer alan kodlamalar incelendiğinde öğretmenlerin eğitim sisteminin sınav odaklı olmasından, sınıfların kalabalık olmasından, denetimsiz yapılmamasından ve ders sürenin yetersiz olmasından kaynaklı sorun ve zorlanmalara yönelik görüşlerine ulaşılmıştır. Bu temaya ilişkin dikkat çeken bazı öğretmen görüşleri şunlardır:

...Bizim yaşadığımız bölge itibariyle en çok karşılaştığımız sorunlar hava koşulları yani yaklaşık eğitim yılının beş-altı ayı yağmurlu ve soğuk geçiyor. Okulumuza da bir salonumuz olmadığı için, spor alanı olmadığı için hazırladığımız uygulamaları yapmakta zorlanıyoruz... (Ö8- Bütçe, tesis ve donanım yetersizliği)

...Tabii velilerle ilgili negatif durumlarla karşılaşıyoruz. Veli geliyor işte benim çocuğum şu oyuna girmemiş hocam niye girmediyse ya da niye böyle oldu hocam ya da diğerleri ona böyle bağırıyor, çağırıyor ya da oyunu girmek istememiş soruları ile karşılaşıyoruz. Veli noktasında böyle negatif durumlarla karşılaşıyoruz. Bu da eğitim öğretimin işleyişi noktasında bizi daha zor duruma sokuyor. (Ö6- Velinin yaklaşımı)

...Bu öğrencilerimiz akran zorbalığının maalesef duygusal olarak maruz kalıyor... (Ö4- Akran zorbalığı)

...Okul yönetimi bunu biraz görmezden geliyor, geçiriyor. Öğretmen olarak bizlerde tamamen bizim vicdanımıza kalmış bir şekilde hareket ediyoruz... (Ö1- Okul yönetiminin yaklaşımı)

... en büyük yaşadığınız şey hem motivasyon yani onları sürekli derste ilgi halinde tutabilmek hem de güvenlik çünkü bu ilgi dağıldığında diğer öğrenciler de var haliyle siz güvenlik açısından kendinizi ve çocuğun güvenliğini tehlikede hissediyorsunuz... (Ö5- İsteksizlik – Güvenlik sorunu)

...Down sendromu bir öğrencim oldu. Derse zamanında gelmiyor veya hani bir ara bakıyorsun ki dersten bir anda yok olmuş hani nereye gittiğini bilmiyorsun. Zor bir süreçti. (Ö9- Güvenlik sorunu)

...Bu çocuklar özel çocuklar ama bunu kullanmaya çalışan veliler ve öğrenciler de olabiliyorlar biz işi kolaylaştırdı akça onlar bunu suiistimal etmeye çalışan veliler olabiliyor böyle verilerle de karşılaştım öğrencilerden kaynaştırma öğrencisinin kendisi bunu istisna ediliyor yani kaynaştırma öğrencisi de suiistimal edebiliyor nasıl olsa ben özel öğrenciyim beni her türlü dersten geçirecek beni zorlayamaz gibi düşüncelere kapılarını öğrenciler oluyor... (Ö7- Bireyin durumunu kullanması)

...Bu çocuklar öyle bir şey ki bir hafta okula gelmemesi demek 2 hafta geriye gitmesi demek... Belki sağlık sorunları yüzünden gelmiyorlar ama bu çocuklar için bir yol kat ediyorsun çocuk bir hafta okula gelmediği zaman biz en başa geri dönüyoruz... (Ö3- Öğrenci devamsızlığı)

...Bu zorluklar karşılıkların en önemlisi peki hani öğretmenlerin yeterliliği anlamındadır. Belki uğraşıyorsun bir şeyler yaptığına inanıyorsun ama genel anlamda gerçekten öğretmenler olarak biz bu çocuklara yeterli miyiz... (Ö8- Alan bilgisi yetersizliği)

... Ben lisede görev yapıyorum. İlkokul ve ortaokulda beden eğitim ve spor derslerinin boş geçmiş olması ya da öğrencilerin serbest bırakılmış olmasına bağlı öğrenci dersime boş gezeceğini düşünerek geliyor ve gerçekten bu önyargısını değiştirmek bile çok zamanımı alıyor... (Ö2- Alt kademedeki verimsizlik)

...Belki öğretmen çok iyi niyetli ama yaşadığı sıkıntılar, değersizlik öğretmenin çocuklarla ilgilenmesini azaltıyor, şevkini kırıyor... İlgisizlik, bıkkınlık ve çaresizlik eğitim sisteminden kaynaklanan sorunlar ama bu da kaynaştırma eğitime de yansıyor ister istemez... (Ö8- Olumsuz yaklaşım)

...Özel eğitim, kaynaştırma eğitim ciddi düzeyde önemsenmeli ama %40 45 düzeylerinde önemsendiğini düşünüyorum. Yani bu işin daha önemli bir hale getirilmesi lazım. Şimdi biliyorsunuz sene sonunda okullarda toplantı yapıyoruz ve kim nereyi kazandı, işte üniversite sınavında kaç tane soru çözmüş... Hep böyle herkes yarış halinde olduğu için daha çok nereye yerleştirdik konuşuluyor... Çok da bu öğrencilerin durumu paylaşılmıyor... (Ö5- Sınav odaklı eğitim sistemi)

...Kaynaştırma çok verimli olmuyor. Çünkü sınıflarımız çok kalabalık. Sınıflar kalabalık olduğu için zaten 35 yeri geliyor 38-39 öğrenci hepsini ilgilerinin farklı yetişemiyoruz... (Ö1- Sınıfların kalabalık olması)

...Bence beden eğitimi ve spor dersi de artık hakkettiği önemi görmeli... Bu öğrencilerimiz de göz ardı edilmemeli. Öğretmenin inisiyatifine bağlı bireysel çabasıyla değil, sistem dahilinde eğitime entegre edilmeliler... (Ö2 – Denetimsizlik)

...Aslında bu öğrenciler birebir ilgilenildiğinde ve dönütler hemen verildiğinde güzel ilerleme gösteriyor ancak sınıftaki diğer öğrencilerle ilgilenildiğinde hemen kopuyorlar. Sürekli kontrol takip edildiğinde ise keyif alıyorlar ve ilerleme gösteriyorlar. Ancak sadece onlara ayıracak zamanımız olmuyor... (Ö2- Sürenin yetersiz olması)

Tablo 5 BES Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Görüş, Öneri ve Talepleri

Tema	Alt tema	Kod	Katılımcı	f
Kaynaştırma eğitimine yönelik görüş öneri ve talepler	Öğretmen yeterliği ve hizmet içi eğitim sistemine ilişkin	Hizmet içi eğitim verilmeli	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö8, Ö9, Ö10	8
		Bilgi, iyi uygulama havuzu oluşturulmalı	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6	5
		Eğitimler uygulamalı olmalı	Ö2, Ö5, Ö10	3
		Zümre toplantılarının etkililiği artırılmalı	Ö3, Ö4, Ö5	3
		Uzman desteği sağlanmalı	Ö2, Ö6, Ö9	3
		Öğretmen yeterlikleri artırılmalı	Ö3, Ö4, Ö5	3
		Kaynak, içerik desteği sunulmalı	Ö2, Ö6, Ö9	3
		Toplam		28
	Lisans eğitimine ilişkin	Yeterliği artırılmalı	Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10	7
		Staj uygulamasına yer verilmeli	Ö1, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö10	6
		Uygulamalı derslere ağırlık verilmeli	Ö1, Ö4, Ö6, Ö8, Ö10	5
		Ayrı bir disiplin olmalı	Ö6, Ö9	2
		Toplam		20
	Çevresel faktörlere ilişkin	Velilerin bilinçlendirilmesi sağlanmalı	Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö9	6
		Okul veli öğretmen uyumu sağlanmalı	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö9	5
		Bütçe, tesis, donanım desteği sağlanmalı	Ö2, Ö3, Ö4, Ö7	4
		Okul yönetimleri bilinçlendirilmeli	Ö2	1
		Toplam		16
	Özel eğitim sistemine ilişkin	Özel eğitim sınıfı veya okulu açılmalı	Ö1, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10	7
		Kapsayıcı uygulamalara yer verilmeli	Ö1, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9	5
		Toplam		12
	Özel gereksinimli bireye ilişkin	Yeteneğine göre yönlendirme yapılmalı	Ö1, Ö3, Ö5, Ö6, Ö8	5
		Okul sporları açısından desteklenmeli	Ö2	1
		Doğru tanılama yapılmalı	Ö7	1
		Aidiyet duygusu kazandırılmalı	Ö1	1
		Sorumluluk verilmeli	Ö1	1
		Toplam		9
	Genel toplam			85

BES öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik görüş, öneri ve talepleri başlıklı tablo incelendiğinde “Kaynaştırma eğitimine yönelik görüş, öneri ve talepler” temasına ve bu tema kapsamında “öğretmen yeterliği ve hizmet içi eğitim sistemine ilişkin”, “lisans eğitimine ilişkin”, “çevresel faktörlere ilişkin”, “özel eğitim sistemine ilişkin”, “özel gereksinimli bireye ilişkin”, beş alt temaya ulaşılmıştır. Öğretmen yeterliği ve hizmet içi eğitim sistemine ilişkin alt temada yer alan kodlamalar neticesinde öğretmenlere özel eğitim kapsamında hizmet içi eğitim verilmesi, öğretmenlerin iyi uygulama, bilgi paylaşımında bulunabilecekleri ortak bir platform-uygulama havuzu oluşturulması, özel eğitim kapsamında verilen eğitimlerin uygulama ağırlıklı olması, öğretmenlere yine bu konuda uzman desteği sunulması, zümre toplantılarının kaynaştırma eğitimi kapsamında etkililiğinin artırılması, öğretmen yeterliklerinin artırılması ve öğretmenlere Milli Eğitim Bakanlığı tarafından özel eğitim ile ilgili kaynak içerik sunulması gerektiği yönünde öğretmen talep ve önerilerine ulaşılmıştır. Lisans eğitimine ilişkin alt temada lisans eğitiminin yeterliğinin artırılması, özel gereksinimli bireylerin yer aldığı kurumlarda staj uygulamasına yer verilmesi, uygulamalı derslere ağırlık

verilmesi ve spor bilimleri fakültelerinde özel gereksinimli bireylerin eğitimi ile ilgili ayrı bir disiplin bölüm olması gerektiğine ilişkin görüş ve öneriler bulgulanmıştır. Çevresel faktörlere ilişkin alt temada velilerin bilinçlendirilmesi, okul veli öğretmen uyumu, bütçe, tesis, donanım desteği sağlanması, okul yönetimleri bilinçlendirilmesi gerektiğine ilişkin önerilere ulaşılmıştır. Özel eğitim sistemine ilişkin alt temada özel gereksinimli veya kaynaştırma öğrencileri için ayrı bir sınıfı veya okulu açılması, eğitim süreçlerinde kapsayıcı uygulamalara daha çok yer verilmesi gerektiği yönünde öğretmen görüşlerine ulaşılmıştır. Özel gereksinimli bireye ilişkin sona alt temada ise özel gereksinimli bireylerin yeteneğine göre yönlendirme yapılması, spor açısından yetenekli olalar için okul sporları açısından desteklenmesi, engel durumları ile ilgili doğru tespit ve tanılama yapılması, bu öğrencilerin aidiyet duygularının sağlanması ve onlara sorumluluklar verilmesi gerektiği ile ilgili öğretmen görüş ve önerilerine ulaşılmıştır. Bu temaya ilişkin dikkat çeken bazı öğretmen görüşleri şunlardır:

...Bu konuda sürekli eğitimler vermek milli eğitim açısından olması gereken bir durumdur. Özellikle bu konudaki hizmet içi eğitimler verilmeli, artırılmalıdır. Yani öğretmen atandıktan sonra tamamen kendi gelişimi kendisine kalıyor. MEB bu konuda burada bırakmamalıdır. Çünkü bu yani hassas olunan bir konu ve bu konuda kesinlikle eğitimler vermeli. Kaynaştırma eğitiminde en azından dediğim gibi BE planı nasıl hazırlanır, ya da bireyselleştirilmiş planlar nasıl yapılabilir... (Ö4- Hizmet içi eğitim verilmeli)

...Öğretmenin öğretmenle bir araya gelip bu konuyu tartışması ya da birbirine aktarım sağlaması da tabi ki yaşadığı zorlukları ne bileyim hani deneyimle tecrübeliydi mesela neler yaptığını neler yapılabileceğini bence paylaşılmalı... (Ö3- Bilgi, iyi uygulama havuzu oluşturulmalı).

...Seminerlerin teorik işlenmesinden ziyade alanda bir şeyler yapılması, eğitimlerin de seminerin de uygulamalı olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü bizim alanımız uygulama alanı olduğu için daha çok uygulama alanında aslında kendimizi gerçekleştirebiliyoruz. O yüzden bize teorik bir şey sunulduğunda onu çok iyi öğrenmiş olabiliriz ama biz uygulama alanında nasıl uyguluyoruz aslında acaba bunun önemli olduğunu düşünüyorum... (Ö10- Eğitimler uygulamalı olmalı)

... Zümrelerde de hiç kaynaştırma ile ilgili bir karar aldık mı almadık diye düşünüyorum hiç hatırlamıyorum. Halbuki bu büyük bir sorunumuz. Yani hatırlamıyorum hani ilçelerde, ilde, il zümresine falan karar alıp da bakanlığa bununla ilgili zümreler de şöyle öneri yok. Almamız lazım diyebilirim. Zümre de alınan kararların tekrar MEB'den okullara dönüşünün olup olmadığıyla ilgili etkin zümre toplantıları yapılmalı... (Ö5- Zümre toplantılarının etkililiği artırılmalı)

... Kaynaştırma raporu olan öğrenciler okul sonraları özel eğitim merkezlerine gidiyor. Oralarda birebir çalışmalar yapılıyor. Hatta sportif takımlar oluşturularak bu öğrencilere yönelik düzenlenen özel turnuvalara bile katılım sağlanıyor ancak bu kurumlarda da beden eğitimi öğretmenleri genelde yok

(benim bulunduğum bölgeden konuşacak olursak durum bu). Çocuklar için bir şeyler yapılmaya çalışılıyor ama bu neden uzman eliyle olmasın. (Ö2- Uzman desteği sağlanmalı)

...Gördüğüm tüm engelleri çocukların aileleri ya da kaynaştırma çocuklarının ailelerinin hepsi çok bıkkınlık vardı. Çünkü tahammülleri çok azalmış, çok yorulmuşlar ve işte çocuklar için eğitim almaları gerekiyor. Sürekli araştırmaları gerekiyor bakmaları gerekiyor ya bu tabii bilinçli olanlar için bahsediyorum bunun tam tersi olanları da var onlar da işte çok umursamayan insanlar oluyor zaten ama bir tık daha böyle umursayan insanlar da yorulmuş oluyorlar yani onlardan tamamen sizin yönlendirmenizi bağlı kalıyor yani sizlerin aslında bir şey böyle ağzınızdan çıkacak olan bir şeye bakıyorlar yani şunu yapalım ya da bunu yapalım dediğinizde diğer veliden normal bir veliden çok daha farklı hissediyorlar çok daha mutlu oluyorlar işte burada da öğretmenin bu konuda bilinçli ve eğitilmiş olması gerekiyor ki Öğretmen yeterlikleri artırılmalı

...Bu çocukların eğitimi hani normal öğrenci gibi olmamalı ya da bununla ilgili mesela sınıf içi uygulama örnekleri videolar falan olsa... Bu anlamda bir içerik geliştiricisi ya da içerik anlamında diğer derslerde olduğu gibi nasıl akademik dersler ile ilgili hazırlanıyorsa özel eğitim anlamında da bu çocukların dersleri nasıl yürütülür, nasıl desteklenir bununla ilgili videolar olsa daha iyi olur... (Ö9- Kaynak, içerik desteği sunulmalı)

... Ben kendi çabamla internette araştırmalar yapıyorum ancak müthiş zaman kaybı oluşturuyor. Ayrıca ne yazık ki araştıran var araştırmayan da vardır elbet... MEB bu yükü bizlerin üzerinden almalı ve bizlere kaynak ve içerikler sunmalı... (Ö2- Kaynak, içerik desteği sunulmalı)

...Üniversite boyutundaki eğitimin yeterli olduğunu düşünmüyorum. Üç aylık gördüğümüz bir dersle yani ne kadar verimli olabilir bilmiyorum... (Ö8- Yeterliği artırılmalı)

...Lisans eğitiminde staj uygulamasına yer verilmeli. Biz lisansta engelliler için beden eğitimi ve spor diye bir ders alıyoruz ama teorinin ötesine maalesef gitmiyor. Biz işte yarı dönem sadece gözlem diğeri yarı dönem staj gibi oluyor. Mutlaka aynı şekilde engelli çocuklarla da yapılmalı... Lisans eğitiminde staj uygulamasına yer verilmesi gerekiyor... (Ö4- Staj uygulamasına yer verilmeli – Uygulamalı derslere ağırlık verilmeli)

...Beden eğitiminde tabii teorik olarak bu dersi aldık engellilerde beden eğitimi spor diye ama bunun uygulama alanı çok eksik yani biz birebirde bu öğrencilerle karşılaşmadık. Birebirde karşılaşmadığımız zaman da bu öğrencilerin duygu ve düşüncelerini anlayabilmek, onların deneyimlerini anlayabilmek, onların bakış açısıyla duruma bakabilmek ve onların düzeyine yönelik nasıl beden eğitimi ve spor dersi anlatılır ya da hangi uygulamalar yapılır bunun için özel bir şey olmadı. Lisans eğitiminde buna yönelik uygulamalar yapılabilir... (Ö4- Uygulamalı derslere ağırlık verilmeli)

...Engellilerde beden eğitimi alanı açılması, özel eğitime özel beden eğitimi öğretmeni yetiştirilmesi gerekiyor. Bu öğrencilerle bu yönde eğitim almış kişilerin çalışması gerekiyor... (Ö6- Ayrı bir disiplin olmalı)

...Kesinlikle veli desteği önemli. Devletin velileri bilgilendirmeye yönelik politikalarının olması (belki vardır bilmiyorum ama varsa da uygulayıcıların aktif olmasının sağlaması) benim için çok önemli. Çünkü benim bugüne kadar çalıştığım kaynaştırma öğrencilerimin birçoğunun velisini ikna etmek noktasında çok sorunlar yaşadım. Hatta bu yüzden başarılı olacağını düşündüğüm öğrencilerimi bile kaybettiğim oldu... (Ö2- Velilerin bilinçlendirilmesi sağlanmalı)

...Kaynaştırma öğrencisi kendini değerli hissetmeli velisi de hissetmeli yani veli ve okul iş birliği önemli diye düşünüyorum. (Ö9- Okul veli öğretmen uyumu sağlanmalı)

...Açıkcısı kaynaştırma öğrencileri düşünerek bize malzeme sağlanmıyor. Bunu biz kendimiz sağlamaya çalışıyoruz. Öncesinde milli eğitim müdürlükleri ya da bakanlıklar okullardaki kaynaştırma öğrencilerinin engel durumlarını tespit edip ona göre hatta biz sormadan biz talep etmeden malzeme temini yapsalar çok daha güzel olur. Okulun fiziki ortamları mesela yürüme engelli ya da tekerlekli sandalye için uygun mu? ...Bunlar uygun değil. ...Okulun içerisi ya da okul bahçesi bir görme engelli bir öğrenci için uygun değil... (Ö7- Bütçe, tesis, donanım desteği sağlanmalı)

...Kaynaştırma öğrencileri açısından beden eğitimi ve spor dersinin önemini okul yöneticilerine ve bu çocukların velilerine fark ettirmeye yönelik eğitimler verilmeli... (Ö2- Okul yönetimleri bilinçlendirilmeli)

...Şu an ben sahada öğretmenlerin çok farkında olduğunu düşünmüyorum. Yani tamamen öğretmenin kendi inisiyatifine bırakılmış. Bununla ilgili ciddi çalışmalar yapılmalı. Öneri olarak kaynaştırma öğrencilerine yönelik alanlar ayrı okullar da oluşturulabilir... (Ö1- Özel eğitim sınıfı veya okulu açılmalı)

...Bu öğrencilerimizin durumuna özel ayrı bir okul açılmalı öğretimsel açıdan uzaman kişilerden bu okullarda eğitim alırken normal bireylerle sosyalleşme anlamında bir eğitim almalı. Ya da haftanın iki günü sosyalleşmek için normal okula gelirken diğer günlerinde kendine özel bir okulda eğitim görmesi sağlanmış olur. Bunun daha verimli olabileceğini düşünüyorum... (Ö10- Özel eğitim sınıfı veya okulu açılmalı)

...Bir öğrencim beden eğitimi dersinde neler yaptığını gidip anlatıyormuş. Bir mutlu oluyor diyor velisi. Onlar ile yapabileceğimiz şeyleri bulabiliriz. Mesela tekerlekli sandalyede ne yapabiliriz? Tekerlekli sandalyede masa

...En büyük problem bence bu sosyalleşme ve bence özgüven. Çocuklar içine kapalı içine kapanık oluyorlar. Kaynaşmış öğrenci kaynaştırma amacına ulaşırsa bu problemi halletmiş oluruz... (Ö7- Kapsayıcı uygulamalara yer verilmeli)

tenisi olabilir. Çünkü onların da aslında takım olarak ya da işte yarışma anlamında değil ki zaten bu çocuklar buna göre masa tenisi yapabiliriz. Çocukların gelişimi açısından... illa bir yarışma açısından değil... Sporu bir araç olarak kullanıp onların da yeterliliği olan dalları seçip yönlendirme yapabiliriz... (Ö3 -Yeteneğine göre yönlendirme yapılmalı)

...Okul sporlarında da özel gereksinimli öğrenciler turnuvaları yapıyor ve ne yazık ki katılım oldukça az çünkü fırsat verilmiyor, önemsenmiyor desteklenmiyor... (Ö2 Okul sporları açısından desteklenmeli)

...Her öğrenciye kaynaştırma raporu verilmemesi gerekiyor. Belli bir alanda bu çocuk yeterli değil diye ya da bu alana ilgisi yok diye yönlendirdiğimiz de bu çocuğa rapor çıkabiliyor... Birçok kişi kolaylıkla kaynaştırma raporu alabiliyor. Galiba bunun avantajları da var diye yapılıyor. Böyle olmaması lazım her öğrencinin kaynaştırma raporu alamaması lazım öyle düşünüyorum... (Ö7- Doğru tanılama yapılmalı)

...Okul spor takımlarının içine zaman zaman bu çocukları alıp en azından okul formasını giydirme, onlara okul takımının mensubu olduğunu hissettirmek vb. davranışlarda bulunmak okula aidiyetlerini arttırabilir... (Ö1- Aidiyet duygusu kazandırılmalı)

...Kaynaştırma öğrencisi açısından baktığımızda genelde bir şeyi başarma duygusunu çok istiyorlar. Yani yapabilme duygusu ve onları görev ve sorumluluk verilmeli. O zaman etkili oluyor. (Ö1 -Sorumluluk verilmeli)

Tartışma ve Sonuç, Öneriler

Bu araştırmada, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik görüşlerinin nitel araştırma yöntemi ile ortaya çıkartılması amaçlanmıştır. BES öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi öncesi hazırlıkları incelendiğinde BES öğretmenlerinin çoğunlukla BE planı hazırlama, birey ile ilgili olarak engel durumu veya özel gereksinimi kapsamında tanılama yapma, rehberlik servisinden bilgi edinme-görüş alma, internet kaynaklarından yararlanma ile ilgili eğitim öğretim öncesi hazırlıklar yaptıkları görülmektedir. Nitekim bireylerin gelişimsel özelliklerinin dikkate alınarak eğitim almalarının sağlanması, eğitim planlarının ve hazırlıklarının yapılması sürecinde oldukça önemli bir rol oynamaktadır (Heward, 2006). Literatürde yer alan araştırmalara göre beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik yeterince hazırlık yapmadıkları görülmektedir (Aydın, 2014; Hutzler, Meier, Reuker ve Zitomer, 2019). Öğretmenlerin kaynaştırma eğitiminde etkili olabilmelerindeki önemli etkenlerden biri de hazırlıklı olmaktır (Sevilla-Santo, Martin-Pavon ve Jenaro-Rio, 2018; Granada-Azcarraga, Pomes-Correa ve Sanhueza-Henriquez, 2020). Mevcut araştırma bulgularına göre öğretmenlerin çoğunlukla yaptığı hazırlıklar; bireysel eğitim planı hazırlama, bireyi tanılama, rehberlik servisinden bilgi ve görüş alma ve internet kaynaklarından

yararlanma şeklindedir. BES öğretmenlerinin yaptığı diğer hazırlıkların ise; veli görüşmesi ve veliden bilgi alma, zümre ve zümre öğretmenleri ile toplantı yapma, literatür tarama ve akademisyenler ile görüşme olarak belirtildiği görülmektedir. Kaynaştırma eğitimi öncesinde bireyi tanılama ve bireysel eğitim planı hazırlanması eğitimin sağlıklı şekilde devam edebilmesi için oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Öğretmenlerin, hazırlıklı olmaları ya da kendilerini hazırlıklı hissetmeleri kaynaştırma eğitime yönelik tutum ve inançları üzerinde de etkiye sahiptir (Lohrmann ve Bambara, 2006). Bu bağlamda öğretmenlerin ve hatta okulun da kaynaştırma eğitime ilişkin ön hazırlıkları yapmış olması gerektiği söylenebilmektedir (Kargın, 2006). Bunların yanı sıra katılımcıların hazırlık olarak en fazla gerçekleştirdikleri eylemin bireyselleştirilmiş eğitim planı hazırlamak olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Ancak literatür incelendiğinde, beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş öğretim programı hazırlamada ve uygulamada yetersiz bilgiye sahip oldukları görülmektedir (Avcıoğlu, 2011; Öztürk ve Eratay, 2010). Kaynaştırma eğitime yönelik yeterli düzeyde hazırlık yapılmadığı bilinse de (Aydın, 2014) araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin tamamının kaynaştırma eğitimi öncesinde bazı hazırlıklarda bulundukları belirlenmiştir. BES öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi kapsamında gerçekleştirmiş olduğu uygulamalar incelendiğinde öğretmenlerin, kullanmış oldukları özel öğretim yöntemine ilişkin teknikler ve öğrenciye ilişkin yaklaşımlar olmak üzere iki alt temadan oluştuğu görülmektedir. Kaynaştırma dersine ilişkin yapmış oldukları hazırlıklara istinaden katılımcı grubun kaynaştırma eğitimi bağlamında bireyselleştirilmiş öğretim ile empati ve duygusal destek ağırlıklı uygulamalar gerçekleştirdikleri görülmektedir. Bu uygulamalara ek olarak akran desteği, oyun temelli öğretim ve sosyal iletişim ve etkileşim uygulamalarının gerçekleştiği de görülmektedir. Kaynaştırma öğrencilerinin, beden eğitimi ve spor dersi bağlamında öğrenme ihtiyaçlarının karşılanması için etkili uygulamalara ihtiyaç duyulmaktadır. Araştırma kapsamında kaynaştırma eğitiminde en çok tercih edilen uygulamaların; bireyselleştirilmiş öğretim ve akran desteği ile empati ve duygusal destek ile sosyal iletişim ve etkileşimi benimseyen bir yaklaşımlar olduğu görülmektedir. Literatür incelendiğinde, öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programını tercih ettikleri görülmüştür (Orhan, Uzunçayır ve İlhan, 2021). Kaynaştırma eğitiminin bireylerin özellikleri veya engel durumları ne olursa olsun, uygun destek ve düzenlemeler ile sınıflarında akranları ile yer almasını desteklemek amacı ile uygulandığı bilinmektedir (Block, 2000). Bu kapsamda araştırmaya dahil olan BES öğretmenlerinin çeşitli yöntemler kullanarak bir şekilde kaynaştırma eğitime dahil olan öğrencilerin gelişimlerini desteklemeyi amaçladıkları ve öğretmenlerin tercihlerinin, motor beceriler yerine daha çok

sosyal iletişim ve diğer bireyler için farkındalık artırmak üzerine olduğu görülmektedir. BES öğretmenlerinin kaynaştırma eğitiminde yaşadığı sorun ve zorlanmalar incelendiğinde sorunların; çevreye, özel gereksinimli bireyin kendisine, öğretmene ve eğitim sistemi ve süreçlerine ilişkin sorunlar olduğunu dile getirdikleri görülmüştür. Öğretmenlerin çevreye ilişkin; bütçe, malzeme donanım yetersizliğinden, velilerin olumsuz yaklaşımları ve ilgisizliklerinden, bazı öğretmenlerin ise özel gereksinimli öğrencilerin uğramış oldukları akran zorbalığından ve okul yöneticilerinin yaklaşım ve ilgisizliklerinden yana sorun ve zorlanma yaşadıkları tespit edilmiştir. Özel gereksinimli bireye ilişkin; özel gereksinimli bireylerin derslerinde isteksiz olmaları, kaynaştırma eğitimi sürecinde yaşanan güvenlik sorunu, özel gereksinimli bireyin durumunu kullanması ve yine bireylerin yapmış oldukları devamsızlıklar nedeniyle kaynaştırma eğitiminde hedeflere ulaşamaması gibi öğretmenlerin sorun ve zorlanmalar yaşadıkları bulgularına ulaşılmıştır. Öğretmene ilişkin ise; BES öğretmenlerinin özel eğitim alanında bilgi ve deneyim yetersizliği olduğu, bir önceki alt kademedeki alınan eğitimin yetersiz olduğu ve son olarak bazı öğretmenlerin de özel gereksinimli öğrencilere yaklaşımlarının olumsuz olduğu yönünde bulgulara ulaşılmıştır. Eğitim sistemi ve süreçlerine ilişkin; öğretmenlerin eğitim sisteminin sınav odaklı olmasından, sınıfların kalabalık olmasından, denetimsiz yapılmamasından ve ders sürenin yetersiz olmasından kaynaklı sorun ve zorlanmalara yönelik görüşlerine ulaşılmıştır. Yılmaz (2023) yapmış olduğu araştırmada özel gereksinimli bireylere ilişkin en sık karşılaşılan zorlukların bu bireylerin ilgisizlik, ötekileştirme ve zorbalık gibi sorunlarla karşı karşıya olması ve bunların yanı sıra özel gereksinimli bireyler noktasında bütçe ve araç gereç yetersizliği gibi sorunlarla karşılaşıldığını ortaya koymuştur. Tristani (2022) yapmış olduğu araştırma ile benzer şekilde BES öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine dair bilgi ve deneyim yetersizliklerinin olduğunu bu kapsamda da öğretmen yetiştirme stratejilerinin geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Alhumaid (2022) BES öğretmenlerinin yetiştirilme stratejilerinin iyileştirilmesi gerektiğini bu süreçte aldıkları eğitimin kalitesinin sonraki süreçlerde özel gereksinimli bireylere yaklaşımlarında son derece önemli olduğunu ifade etmiş ayrıca eğitim ne kadar başarılı olursa kaynaştırma eğitimi de bir o kadar başarılı olabileceğini belirtmiştir. Jin (2013) yapmış olduğu araştırmada benzer şekilde bütçe, donanım yetersizliği gibi çevresel koşulların önemli olduğunu BES derslerinin kaynaştırma eğitimi nezdinde başarılı olabilmesi için öncelikle çevresel koşulların dikkate alınması gerektiğini vurgulamıştır. BES öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik görüş, öneri ve talepleri incelendiğinde öğretmenlerin; özel eğitim kapsamında hizmet içi eğitim verilmesi, öğretmenlerin iyi uygulama, bilgi paylaşımında

bulunabilecekleri ortak bir platform-uygulama havuzu oluşturulması, özel eğitim kapsamında verilen eğitimlerin uygulama ağırlıklı olması, öğretmenlere yine bu konuda uzman desteği sunulması, zümre toplantılarının kaynaştırma eğitimi kapsamında etkililiğinin artırılması, öğretmen yeterliklerinin artırılması ve öğretmenlere MEB tarafından özel eğitim ile ilgili kaynak içerik sunulması gerektiği yönünde talep ve önerilerine ulaşıldığı görülmektedir. Bunların yanı sıra lisans eğitiminin yeterliğinin artırılması, özel gereksinimli bireylerin yer aldığı kurumlarda staj uygulamasına yer verilmesi, uygulamalı derslere ağırlık verilmesi ve spor bilimleri fakültelerinde özel gereksinimli bireylerin eğitimi ile ilgili ayrı bir disiplin bölüm olması gerektiğine ilişkin görüş ve öneriler de bulgulanmıştır. Ayrıca öğretmenler, velilerin bilinçlendirilmesi, okul veli öğretmen uyumu, bütçe, tesis, donanım desteği sağlanması, okul yönetimleri bilinçlendirilmesi, kaynaştırma öğrencileri için ayrı bir sınıfı veya okulu açılması, eğitim süreçlerinde kapsayıcı uygulamalara daha çok yer verilmesi, özel gereksinimli bireylerin yeteneğine göre yönlendirme yapılması, spor açısından yetenekli olanlar için okul sporları açısından desteklenmesi, engel durumları ile ilgili doğru tespit ve tanılama yapılması, bu öğrencilerin aidiyet duygularının sağlanması ve onlara sorumluluklar verilmesi gerektiği ile ilgili öğretmen görüş ve önerilerine ulaşılmıştır. Ramos (2023) yapmış olduğu araştırma kapsamında verimli bir kaynaştırma ortamı için, BES öğretmenlerinin ve normal gelişim gösteren öğrencilerin eğitim programlarının iyileştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Jin (2013) yapmış olduğu araştırmada fiziksel koşullarda karşılaşılan zorluklara değinmiş, iyi bir kaynaştırma ortamı için öncelikle fiziksel koşulların iyileştirilmesini önermiştir. Alhumaid (2022) başarılı bir kaynaştırma eğitimi ortamı için BES öğretmenlerinin eğitim programlarının iyileştirilmesini ve çeşitlendirilmesini önermektedir. Tristani (2021) öğretmen yetiştirme stratejilerini geliştirmeyi bunun yanı sıra kaynaştırma eğitimi süresince de BES öğretmenlerine uzman desteği sağlanmasını ayrıca motivasyon durumlarının da sosyal destek programları ile iyileştirilmesini önermiştir. Araştırma sonucunda;

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime yönelik hazırlıklarının; bireyselleştirilmiş eğitim planı hazırlama, bireyi tanılama, rehberlik servislerinden bilgi ve görüş alma ve internet kaynaklarından yararlanma gibi hazırlıklarda bulundukları görülmüştür. Bu hazırlıkların eğitim öncesi hazırlıklar olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi kapsamındaki uygulamaları; kullanılan özel öğretim, yöntem ve teknikleri ile öğrenciye yaklaşım uygulamaları olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin uygulamaların; bireyselleştirilmiş öğretim, akran desteği ve oyun temelli öğretim üzerinde

yoğunlaştığı görülmüştür. Öğrenciye yaklaşıma yönelik uygulamalar ise; empatik ve duygusal destek, sosyal iletişim ve etkileşim ve normal gelişim gösteren bireyler üzerinde farkındalık oluşturma üzerinde yoğunlaştığı tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, kaynaştırma eğitiminde yaşadığı sorun ve zorlanmaların ise; çevre, özel gereksinimli bireyin kendisi, öğretmen ve eğitim sistemi ve süreçlerine ilişkin olduğu tespit edilmiştir. Çevreye ilişkin sorun ve zorlanmaların, bütçe, tesis ve donanım yetersizliği ile velinin yaklaşımından kaynaklandığı görülmüştür. Özel gereksinimli bireyin kendisine ilişkin problem ise, isteksizlik ve güven sorunlarından kaynaklandığı sonucu elde edilmiştir. Öğretmene ilişkin sorun ve zorlanmaların ise alan bilgisi yetersizliği, alt kademedeki kaynaklanan verimsizlik ve olumsuz yaklaşımlardan kaynaklandığı sonucu elde edilmiştir. Eğitim sistemi ve süreçlerine ilişkin yaşanan sorun ve zorlanmaların ise, sınav odaklı eğitim sistemi, sınıfların kalabalık olması, denetimsizlik ve yetersiz süreden kaynaklandığı sonucu elde edilmiştir.

Araştırmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik görüş, öneri ve talepleri incelendiğinde; öğretmenlerin daha sağlıklı bir kaynaştırma ortamı için görüş, öneri ve talepleri olduğu görülmektedir. bu bağlamda; hizmet içi eğitimler sunulması gerektiği, iyi bir uygulama havuzu oluşturulması gerektiği ifade edilmiştir. Aynı zamanda lisans eğitimine ilişkin yeterliğin artırılması gerektiği ve bu konuda staj uygulamasına yer verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Çevresel açıdan değerlendirildiğinde ise velilerin bilinçlendirilmesi ile birlikte okul, veli ve öğretmen arasındaki uyumun da sağlanması gerektiği sonucu elde edilmiştir. Özel eğitim sistemi bağlamında ise, özel eğitim sınıfı veya okullarının artırılması gerektiği, kapsayıcı uygulamalara yer verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Özel gereksinimli bireye ilişkin değerlendirmelerin ise, yeteneğine göre yönlendirme yapılması gerektiği, okul sporları açısından desteklenmesi gerektiği, doğru tanılamaların yapılması gerektiği, aidiyet duygusu kazandırılması gerektiği ve sorumluluk verilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik değerlendirme kurulu: Kastamonu Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar ve Yayın Etiği Kurulu

Etik değerlendirme belgesinin tarihi: 08.06.2023

Etik değerlendirme belgesinin sayı numarası: 7 Toplantı sayısı 12 Karar sayısı

Araştırmacıların Katkı Oranları Beyanı

Araştırmanın yöntem ve bulgular kısmıyla ilgili süreçler üçüncü yazar, giriş kısmı ile ilgili süreçler birinci yazar, tartışma ve sonuç kısmı ile ilgili süreçler ise ikinci yazar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Çatışma Beyanı

Yazarın/yazarların araştırma ile ilgili bir çatışma beyanı bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Acarlar, F. (2013). Kaynaştırma modeli ve özel gereksinimli küçük çocukların özellikleri. In B. Sucuoğlu & H. Bakkaloğlu (Eds.), *Okul öncesinde kaynaştırma* (pp. 21–73). Kök Yayınları.
- Alhumaid, M. M., Althikr Allah, B. A., Alhuwail, A. A., Alobaid, M. A., Abu Hamad, N. N., Als Salman, Z. A., ... & Bastos, T. (2022). Physical education teachers' attitudes toward inclusion of students with disabilities in Saudi Arabia. *Frontiers in Psychology*, 13, 1006461. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.1006461>
- Avcıoğlu, H. (2011). Zihin engelliler sınıf öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlamaya ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 12(1), 39–56.
- Aydın, M. (2014). Assessing knowledge levels of secondary school physical education and sports teachers about inclusive education. *Educational Research and Reviews*, 9(7), 174–182. <https://doi.org/10.5897/ERR2014.1902>
- Block, M. E. (2007). *A teacher's guide to including students with disabilities in general physical education*. Brookes Publishing.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2018). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (25th ed.). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cavkaytar, A. (2017). Özel eğitime gereksinim duyan çocuklar ve özel eğitim. In İ. H. Diken (Ed.), *Özel eğitime gereksinim duyan çocuklar ve özel eğitim* (pp. xx–xx). Pegem Akademi Yayınları.
- Çalışkan, E. (2011). Engelli çocuklarda spor eğitimi ve ailelerin yaklaşımları. I. Uluslararası Katılımlı Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Kongresi, 5-7 Mayıs 2011, Konya, 30.
- Demirhan, G. (2003). Dünyada beden eğitimi öğretmeni yetiştirme. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 300, 13–22.
- Deniz, E., & Çoban, A. (2019). Kaynaştırma eğitimine ilişkin öğretmen görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(70), 734–761.
- Diken, İ. H., & Batu, S. (2015). Kaynaştırmaya giriş. In İ. H. Diken (Ed.), *İlköğretimde kaynaştırma* (pp. xx–xx). Pegem Akademi Yayınları.
- Ergin, M. (2022). Beden eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına yönelik görüşleri. *Turkish Studies Education*, 17(1), 73–90. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.52149>
- Granada Azcárraga, M., Pomés Correa, M. P., & Sanhueza Henríquez, S. (2020). Actitud de los profesores hacia la inclusión educativa. *Papeles de Trabajo*, 25, 51–59. <https://doi.org/10.35305/revista.v0i25.88>
- Güneş, A. (2002). *Okullarda beden eğitimi ve oyun öğretimi*. Pegem Yayıncılık.
- Güngör, N. B., Yılmaz, A., & İlhan, E. L. (2019). Yaşam kalitesi bağlamında özel bir sporunun kazanımları: Ebeveyn görüşleri doğrultusunda bir durum çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 20(3), 1–23.
- Heward, W. (2006). *Exceptional children: An introduction to special education*. Merrill Prentice Hall.
- Hutzler, Y., Meier, S., Reuker, S., & Zitomer, M. (2019). Attitudes and self-efficacy of physical education teachers toward inclusion of children with disabilities: A narrative review of international literature. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 24(3), 249–266.
- İlhan, L. (2008). Eğitilebilir zihinsel engelli çocuklarda beden eğitimi ve sporun sosyalleşme düzeylerine etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 315–324.
- Kargın, T. (2006). Kaynaştırma: Temel kavramlar, tarihçe ve ilkeler. In A. Oktay & Ö. Polat Unutkan (Eds.), *İlköğretimde kaynaştırma uygulamaları: Yaklaşımlar, yöntemler, teknikler* (pp. xx–xx). MORPA Kültür Yayınları Ltd. Şti.
- Kargın, T., Güldenoğlu, B., & Şahin, F. (2010). Genel eğitim sınıflarındaki özel gereksinimli öğrenciler için yapılması gereken uyarlamalara ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(4), 2431–2464.

- Jin, J., & Yun, J. (2013). Three frameworks to predict physical activity behavior in middle school inclusive physical education: A multilevel analysis. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 30(3), 254–270. <https://doi.org/10.1123/apaq.30.3.254>
- Lieberman, L. J., & Houston-Wilson, C. (2009). *Strategies for inclusion: A handbook for physical educators*. Human Kinetics.
- Lohrmann, S., & Bambara, L. M. (2006). Elementary education teachers' beliefs about essential supports needed to successfully include students with developmental disabilities who engage in challenging behaviors. *Research and Practice for Persons with Severe Disabilities*, 31(2), 157–173.
- Merriam, S. B., & Tisdell, E. J. (2015). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. John Wiley & Sons.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Orakçı, Ş., Aktan, O., Toraman, Ç., & Çevik, H. (2016). The influence of gender and special education training on attitudes towards inclusion. *International Journal of Instruction*, 9(2), 107–122.
- Orel, A., Zerey, Z., & Töret, G. (2004). Sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırmaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *Özel Eğitim Dergisi*, 5(1), 23–33.
- Öztürk, C. Ç., & Eratay, E. (2010). Eğitim uygulama okuluna devam eden zihin engelli öğrencilerin öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı hakkında görüşlerinin belirlenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 145–159.
- Ramos, J., Gomez-Paniagua, S., Adsuar, J. C., Mendoza-Muñoz, M., Castillo-Paredes, A., Denche-Zamorano, A., Garcia-Gordillo, M. A., & Barrios-Fernandez, S. (2023). Attitudes towards peers with disabilities among schoolchildren in physical education classes. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(5), 3802. <https://doi.org/10.3390/ijerph20053802>
- Sanioğlu, A., Büyükkaragöz, S., Duman, S., & Sarı, H. (2008). İlköğretim okullarındaki özel eğitim sınıflarında görevli öğretmenlerin beden eğitimi ders programı ile ilgili görüşlerinin değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(2), 40–50.
- Sucuoğlu, B. (2006). *Etkili kaynaştırma uygulamaları*. Ekinoks Yayınları.
- Sevilla Santo, D. E., Martín Pavón, M. J., & Jenaro Río, C. (2018). Actitud del docente hacia la educación inclusiva y hacia los estudiantes con necesidades educativas especiales. *Innovación educativa*, 18(78), 115–141.
- UNESCO. (2012). *Addressing exclusion in education: A guide to assessing education systems towards more inclusive and just societies*. Programme Document. Paris.
- Ünlü, H., Sünbül, A. M., & Aydos, L. (2008). Beden eğitimi öğretmenleri yeterlilik ölçeği geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 23–33.
- Vickerman, P. (2007). Training physical education teachers to include children with special educational needs: Perspectives from physical education initial teacher training providers. *European Physical Education Review*, 13(3), 385–402. <https://doi.org/10.1177/1356336X07083706>
- Tristani, L., Sweet, S., Tomasone, J., & Bassett-Gunter, R. (2022). Examining theoretical factors that influence teachers' intentions to implement inclusive physical education. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 93(3), 564–577. <https://doi.org/10.1080/02701367.2021.1877605>
- Orhan, B. E., Uzunçayır, D., & İlhan, E. L. (2021). Kaynaştırma eğitimi sürecinde beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüş ve önerileri. *Aksaray University Journal of Sport and Health Researches*, 2(1), 28–49.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10th ed.). Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, S. H. (2023). Engellilik ve spora katılımda zorlanma: Karma model araştırması. (Yayımlanmış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. <https://tez.yok.gov.tr>

Bu makale Creative Commons Attribution 4.0 Uluslararası lisansı ile lisanslanmıştır.